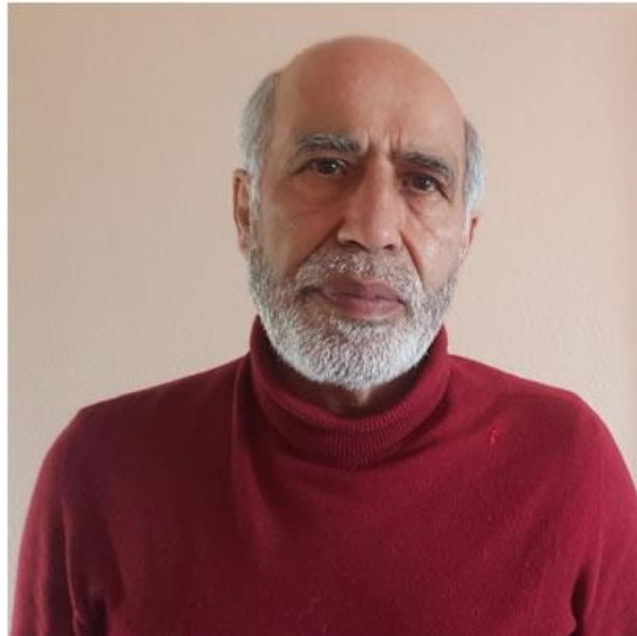

رسوائی یک فیلم – اصغر ایزدی

- اخبار روز
- پنجشنبه، ۲ شهریور ۱۴۰۲
- ساعت ۰:۱۲
- [سیاسی](#)

چند روزی است که ویدئو فیلم "ایران، در جستجوی دموکراسی" در رسانه ها و شبکه‌های مجازی انتشار یافته است. این تلویزیون "من و تو" بود که برای اولین بار قسمتی از فیلم را که مربوط به برخی چهره‌های زندانیان سیاسی در حال "مصاحبه" و گوشه‌ای از فضای محوطه زندان اوین است، بازتاب داد. هدف رزیلانه این تلویزیون در پخش این ویدئو در سخنان کیوان عباسی، مدیر شبکه "من و

تو" کاملاً آشکار است: «وقتی خبرنگار زندانی را غافلگیر می کند؛ چون ممکن بود با دیدن ما خودش را به فلجی بزند»، ویدا حاجبی می گوید حالش خوب است! و به این نحو، باز هم دروغ دیگری از پرداخته های دستگاه تبلیغاتی علیه شاه، برملا می شود». پس روشن است که هدف این مزدوران همانا "سفید شوئی" از ساواک و جنایات دوران شاه است. این اقدام شبکه "من و تو" را باید به عنوان نمونه‌ای از اقداماتی دید که در چند سال گذشته در برخی رسانه‌های اصلی فارسی زبان خارج از کشور راه افتاده است. ابتدا برنامه پرگار بی بی سی بود که با دعوت از بازجویان ساواک برای "راستی آزمائی" وجود شکنجه در زمان شاه گام برداشت. چند ماه قبل که برای اولین بار پرویز ثابتی، شکنجه‌گر و همه‌کاره ساواک، به خود جرات داد تا حضور علنی پیدا کند و سپس عکس او آذین بخش تجمعات طالبان سلطنت شد، با واکنش به موقع زندانیان سیاسی دوره شاه در یک بیانیه با عنوان "مگذاریم از یک قاتل تقدیر کنند! مگذاریم از احیای ساواک سخن گویند!" مواجه شد. زندانیان زمان شاه در مصاحبه‌هایی در رسانه‌ها و بویژه رادیو زمانه از ابعاد شکنجه‌ای که بر آنها رفته بود، پرده برداشتند. همه اینها طالبان سلطنت را واداشته تا از "انبار" ساواک که در اختیارشان قرار گرفته، برای "مستند" کردن "ساواک شوئی" بهره گیرند.

این فیلم کذائی و سفارشی احتمالا شه‌ریور و مهر ۱۳۵۵ تهیه شده است، چون زنده یاد رفیق زهرا آقانبی قلهکی، پس از ماه‌ها شکنجه وحشتناک جسمی و روحی، در ۲۹ آذر ۱۳۵۵ اعدام شد.

این فیلم چرا و در چه شرایطی تهیه شده است؟ برای رژیم شاه این فیلم مصرف خارجی داشته است. هر چند از سال‌ها قبل نقض حقوق بشر و بویژه وجود سیستماتیک شکنجه بر زندانیان سیاسی در رسانه‌های خارجی بازتاب می‌یافت، اما در سال‌های ۱۳۵۴ و ۱۳۵۵ ابعاد گسترده‌ای یافت. با اعدام نه تن از زندانیان سیاسی - که سال‌ها زندانی و از چهره‌های شناخته شده‌ای بودند- در شامگاه ۲۹ فروردین ۱۳۵۴ در تپه‌های اوین، فشار بین‌المللی بر رژیم ایران دو چندان می‌شود. از یک‌سو اقدامات بی سابقه کنفدراسیون جهانی دانشجویان ایرانی در اروپا و آمریکا در تظاهرات و اشغال سفارت خانه‌های ایران در چند کشور، و از سوی دیگر گزارشات مفصل و مداوم سازمان عفو بین‌الملل، آن‌هم در آستانه انتخاب جیمی کارتر به ریاست جمهوری آمریکا بود که باعث تحركات بی سابقه‌ای برای زیر فشار قرار دادن رژیم شاه برای رعایت حقوق بشر شد. دو سازمان معتبر بین‌المللی که سازمان ملل آن‌ها را به رسمیت شناخته بود، گزارشات جامعی در مورد نقض حقوق بشر در ایران منتشر کردند. "گزارش باتلر- لواسو برای کمیسیون بین‌المللی حقوق دانان و گزارش سالانه عفو بین‌الملل ۱۹۷۵-۱۹۷۶ که باعث شدند سرعت و شدت انتقاد از رژیم شاه بالا بگیرد. به دنبال این گزارشات، وزارت خارجه آمریکا در اولین گزارش مفصل خود در مورد وضعیت حقوق بشر، ایران را به عنوان یکی از کشورهای ناقض حقوق بشر معرفی کرد*".

شاه نگران فشار آمریکا بود. در واکنش به این وضعیت اقدامات چند جانبه‌ای بکار بسته شد: "به دستور ساواک مقالات مفصلی درباره کنفدراسیون، عفو بین‌الملل، سازمان‌های چریکی و... در مطبوعات ایران انتشار یافت. در این مقالات روزانه تلاش شده بود که میان تمامی سازمان‌های داخلی و خارجی - که دشمن تلقی می‌شدند- پیوندی نشان داده شود و آن را به عنوان "توطئه بین‌المللی" وانمود کنند. اگر چه بنظر می‌رسید که جامعه‌ی ایران هدف این پروپاگاندا بوده اما خارجی‌ها و بویژه دولت آمریکا هم مدنظر بوده است."* در همین راستا می‌توان گنجاندن قسمت زندان اوین را در فیلم "ایران، در جستجوی دموکراسی" فهم کرد.

قسمت زندان اوین در این فیلم، بویژه سخنان و رفتار ویدا حاجبی و زهرا آقانبی قلهکی، احتمالا خریداری در افکار عمومی و نهادهای حقوق بشر بین‌المللی و وزارت خارجه آمریکا نداشته، و

این خود را در تشدید فشار بر رژیم شاه با روی کارآمدن ریاست جمهوری جیمی کارتر نشان داد.

حال پخش این فیلم در تلویزیون "من و تو" جز "ساواک شوئی" معنای دیگری ندارد. ولی به رغم انگیزه پلید آن ها این فیلم حقایقی را روشن می کند برای کسانی که با تیزبینی و پرسشگری آن را نگاه می کنند.

اصغر ایزدی ۲۳ آگوست ۲۰۲۳

*اطلاعات برگرفته از کتاب "چپ رادیکال در ایران- علی رهنما